

PROSTATA CARCINOMA

Pytel Ákos
PTE ÁOK Urológiai Klinika

MOTTÓ

„In many ways, prostate cancer is a natural part of the male aging process”

N.B.:Ha elég sokáig élne, előbb-utóbb minden férfi prostatarákos lenne

Prostata daganat

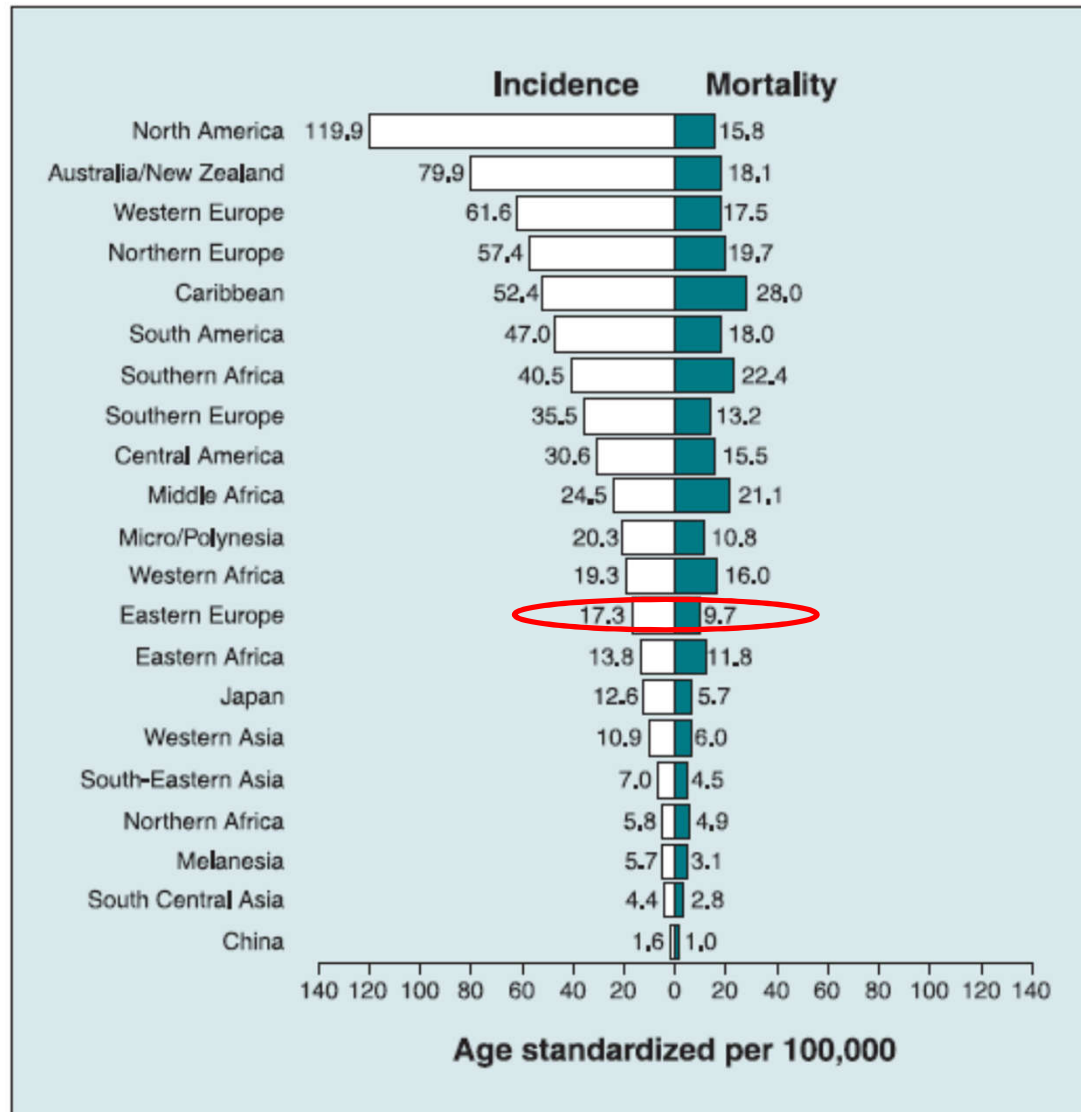
- **Az urológia „sötét lova”**
- **Pro és Con szinte minden tekintetben**

Tények

- **Millió feletti új eset évente**
- **Második leggyakoribb daganatos megbetegedés (fejlett országokban a leggyakoribb)** (Svédországban 2006-ban az új daganatos esetek 36,8 %-a!!)
- **Az összes daganat 15%-a**
- **A daganatos halálozások 9 %-a**
- **Előfordulásában nagy különbség a fejlett és fejlődő országok között**

Incidencia, mortalitás

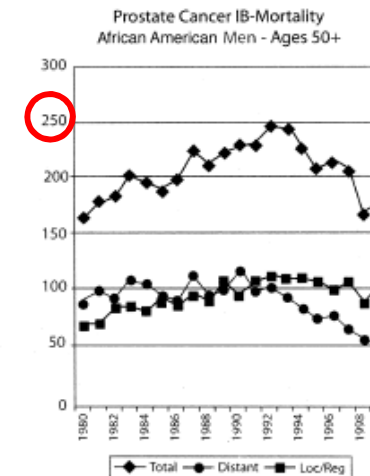
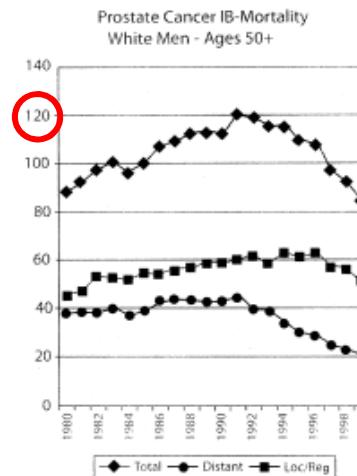
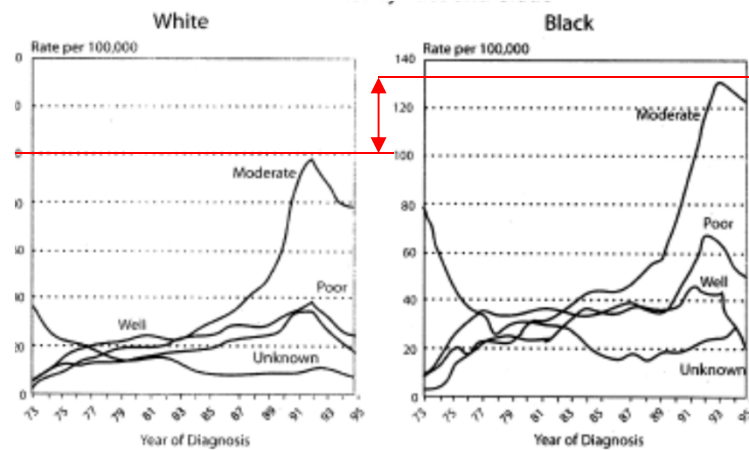
Családi halmozódás, genetika

- Első ági rokon: 2x, több rokon: 4-5x
- 5-10% az összes PCa-nak
- 40%-a az 55 év alatti PCa-nak
- 7 feltételezett locus, 1. kromoszóma
- Familiáris típus: **HPC-1** (Human Prostate Cancer), **BRCA**, **HOXB-13** gének
- 2',5' oligoadenilát szintáz-dependens ribonukleáz (**RNASEL**) tumorsupressor gén mutációja
- Androgen receptor szekvencia változás (CAG-GGC), rövidebb CAG ismétlődés

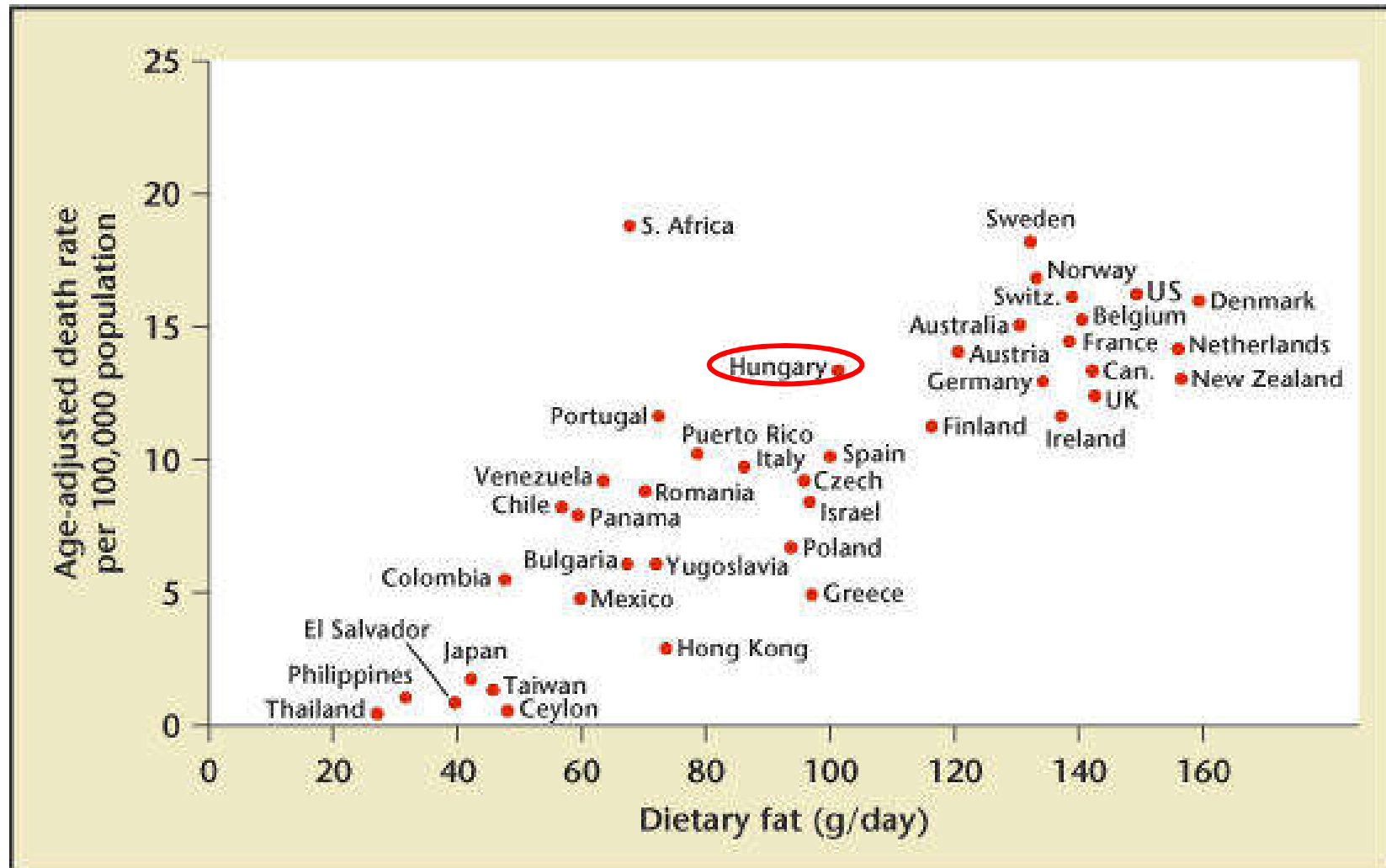
Etnikum

- Afro-amerikaiak: **SRD5A2** gén Ala49Thr variánsa növeli az 5 α reduktáz katalitikus aktivitását
- Kaukázusi
- Ázsiai

Táplálkozás ?

További rizikófaktorkok ?

- **Hormonális faktor**

Prostatarák androgén dependens, DE

Pubertás előtti castratio preventív,

Korai felnőttkorban mért tesztoszteronszint lenne egyedül mérvadó

Tesztoszteron és DH-tesztoszteron szintnek nem volt szerepe prospektív vizsgálatok során

- **Dohányzás (nem igazolt)**

- **Alkohol (nem igazolt)**

- **Vasectomia, promiscuitás (nem igazolt)**

Tünetek

- Korai stádiumban tünetmentes
- Lokális növekedés
  - **LUTS** (tárolási és ürítési)
  - **Haematuria**
- Késői stádium
  - Csontmet. miatt fájdalom, gerincvelői kompr.
  - Súlycsökkenés, anémia

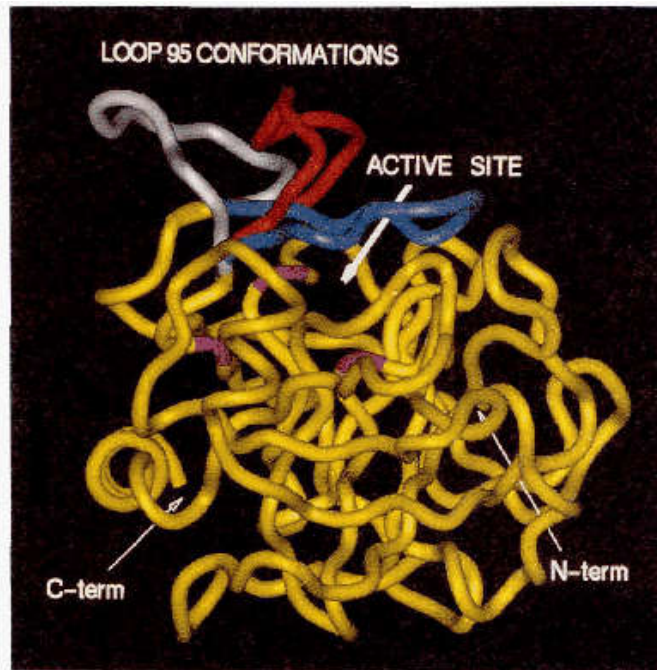
Diagnosztika

- **PSA** – minden mást megelőz
- Anamnezis, Fizikális vizsgálat – **RDV**
- *PCA3, proPSA*
- Képképző vizsgálatok:
  - UH: **TRUS** (TransRectalis UltraSonographia)
  - **mpMRI** – endorectalis tekercs
  - Csontscintigraphia
  - Choline PET/CT
- Mintavétel
  - TRUS vezérelt, transrectalis **tűbiopszia**

PSA

Prosztata Specifikus Antigén

- Humán Kallikrein családba tartozó enzim
- Prosztata sejtek választják el
- Kiváló szérum-marker prosztatarák esetén

DE

- Normálértéke csak statisztikailag meghatározható
- Prosztataváladék ürülési zavarai szintjét emelik

**We are living in the era
of psa terrorism**

PSA hagyományos értelmezése

- ***4 ng/ml alatt*** normális
- ***4-10 ng/ml között*** kérdéses:
„szürke-zóna”
- ***10 ng/ml felett*** kóros

PSA

PSA ng/ml	PCa esélye
0-0,5	6,6%
0,6-1	10,1%
1,1-2	17%
2,1-3	23,9%
3,1-4	26,9%

Thompson: US Prevention study (PCPT), N. Eng. J. Med 2004

„There is no universal accepted lower cut-off value”

EAU Guidline 2007

PSA

- PSA denzitás
- PSAD-TZ
- Kor specifikus PSA
- PSA molekuláris forma (F/T ratio)
- PSA_{dt}
- PSA velocitás

PSA

- **Életkor** specifikus „normál”? értékek:
  - 40-49 év   0-2.5 ng/ml
  - 50-59 év   0-3.5 ng/ml
  - 60-69 év   0-4.5 ng/ml
  - 70-79 év   0-6.5 ng/ml
- **Rassz** szerint tovább finomítható

Szabad-PSA

- **„Free”/„Total” PSA arány**
  - fehérjéhez kötött és összes PSA aránya
  - hol húzzuk meg a cut-off szintet?
  - 18-25% alatt kóros

Származtatott PSA értékek

- **PSA velocitás**

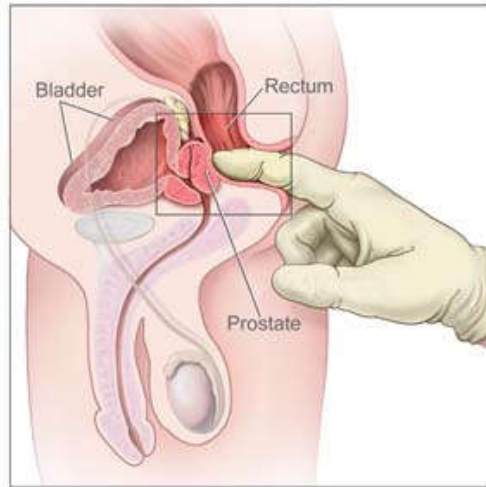
- legalább 18 hónap vizsgálati idő szükséges!
- évente 0,6 ng/ml-t meghaladó emelkedés kóros

- **PSA densitás**

- prosztataméret meghatározás szükséges (TRUS)
- grammonként 0,12 ng/ml felett kóros

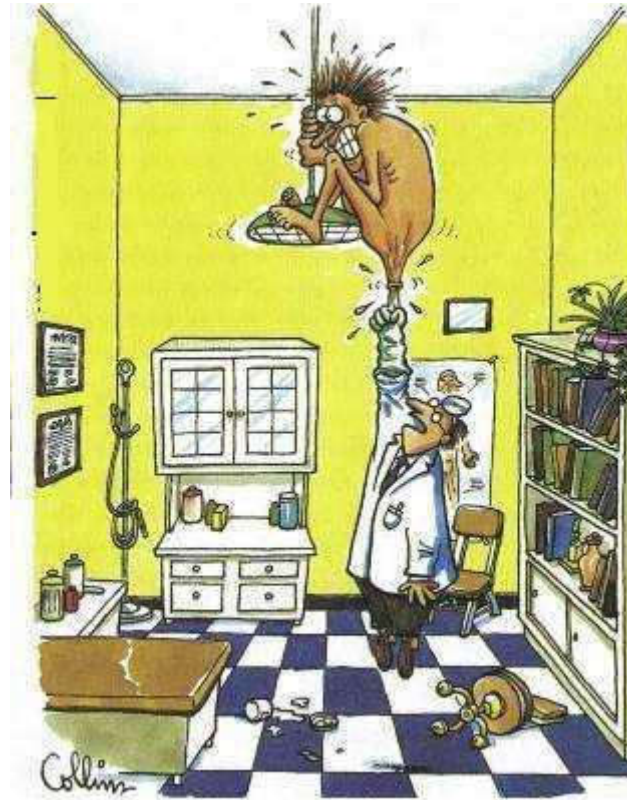
További tesztek

- **PCA3** (mRNS) vizeletből RDV után
- *(SelectMDX (mRNS)) vizeletből RDV után*
- **PHI** (PSA, szPSA, **p2PSA** (-2proPSA) szérum
- **4K** (négy kallikrein: szPSA, tPSA, iPSA, **hK2**) szérum

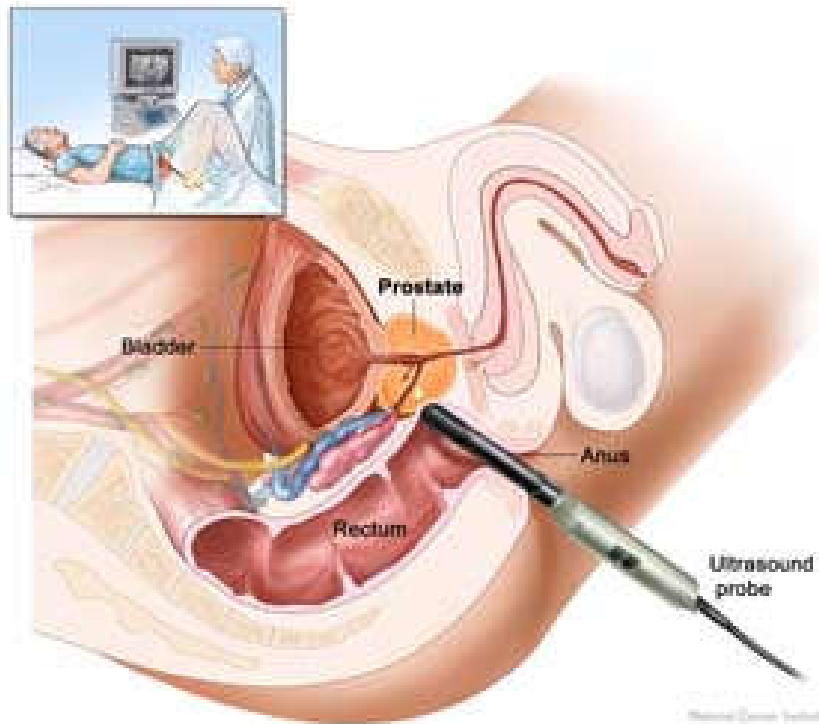

RDV

- Szubjektív
- Szenzitivitása lokalizált folyamatoknál 50%
- Alacsony PSA értéknél alacsony a PPV (5-30%)
- Egyes szerzők alacsony PSA-nál megkérdőjelezik az értékét
- Mindezek ellenére elengedhetetlen vizsgálat

Relax, it's only a DRE

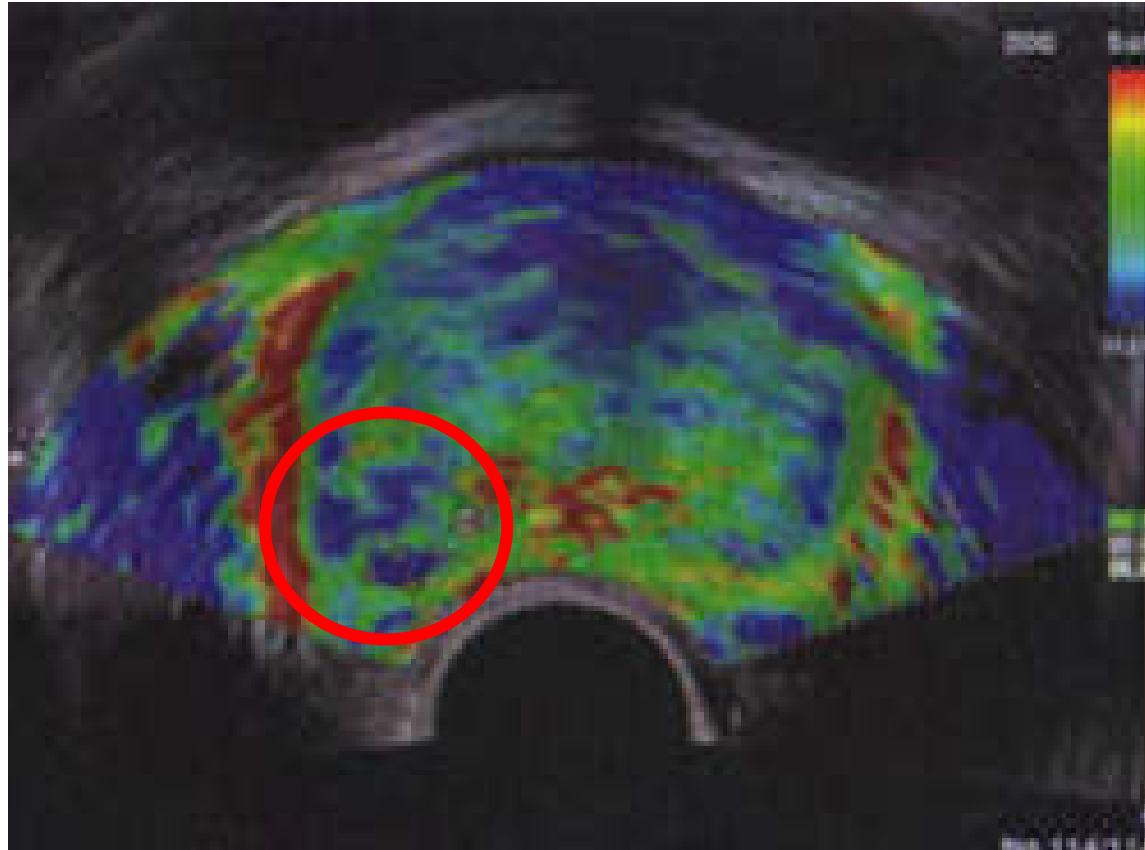
TRUS

- Leggyakoribb prostata vizsgáló képalkotó
- Meghatározható a prostata térfogata
- Segíti a biopsziát
- Szenszitivitása 60 %

TRUS

- **3D TRUS (ECE, VSI is)**
- **Color Doppler kontraszterősítéssel (elsősorban ECE a perforáns erek kimutatásával)**
- **A vizsgálatok legnagyobb kritikája az igen nagy operátorfüggőség**

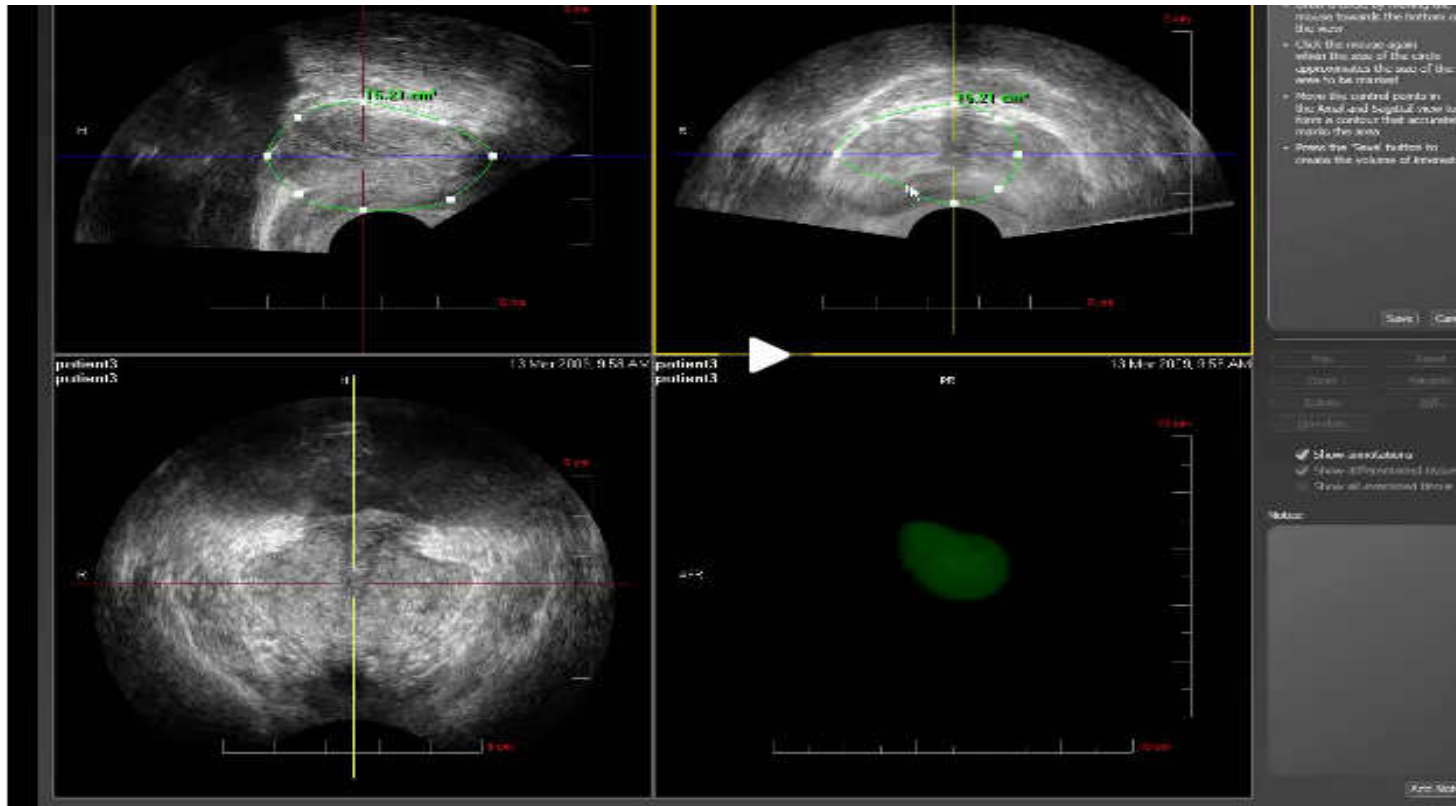
Elastographia

**Szöveti „keménység” meghatározása, carcinoma keményebb
Szenzitivitás 85-92%, Specificitás 68-76%
Re-biopsziákhoz**

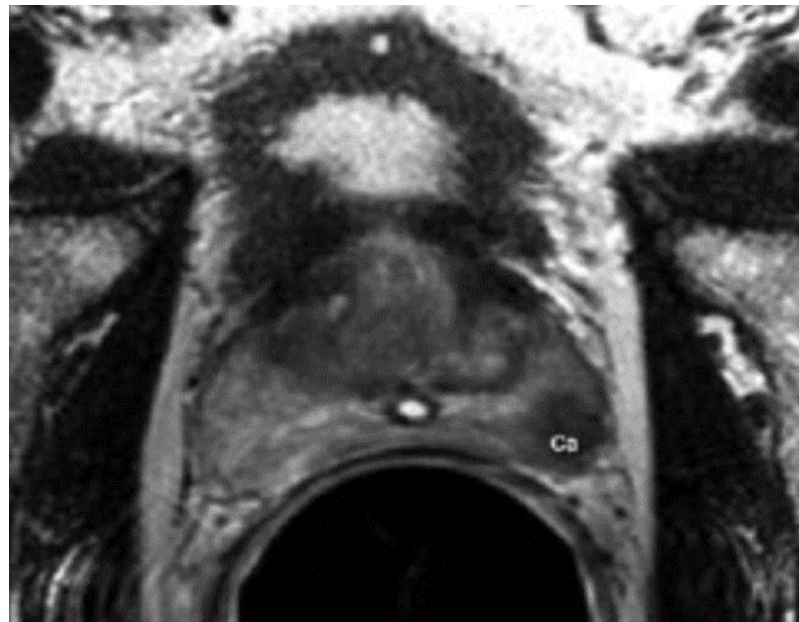
Histoscanning™

Ultrahang alapú szöveti karakterisztika mérés
Szenzitivitás 90%, specificitás 72%
Tumortömeg meghatározás

Endorektális MRI

Spirális endorektális fejjel jobb felbontású kép kapható, mint CT-vel, TRUS-al, test MR-rel. Primér tumor stagingje **75-90%-os**, az ECE és VSI jól megítélhető.

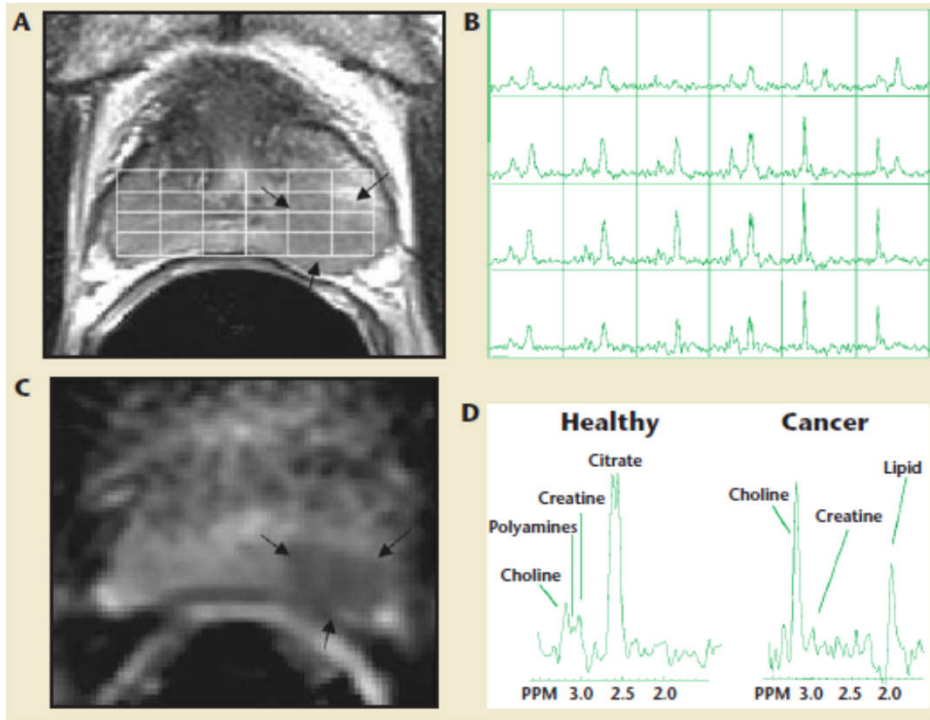

Multiparametrikus E-MRI

- Jelenleg a legpontosabb lokális staging
- **T2** súlyozás
- MR spektroszkópia **MRSI**
- Gadoliniummal történő dinamikus kontraszterősítés **DCE**
- Diffúzió súlyozott vizsgálat **DWI**
- Szenszitivitás 88-94%
- Specificitás 96-100%
- Prostatic evasive anterior tumor: Az aktív monitorizálás és surveillance alatti progressziók nagy hányadáért felelős (kritika ezen kezelési opcióhoz)

Multiparametrikus (E)-MRI

- **A**: T2 axiális felvétel és 3D MRSI rács
- **B**: MRSI-vel nyert spektrális karakterisztika
- **C**: DWI, a víz diffuzio koefficiense alapján
- **D**: Jellemző egészséges és malignus prostata spektrális karakterisztika

Nyirokcsomó érintettség igazolása

- CT szenzitivitás 25-78%, specificitás 90%
- **MRI** szenzitivitás 75%, specificitás 98 %
nanopartikulum (ferrum oxtran) erősítéssel USPIO
- PET a PCC alacsony glükolitikus aktivitás, FDGU nem jó, **¹⁸F, ¹¹C-Choline** Staging
- PSMA PET/CT

Hematogén metasztázisok igazolása

- **Csontscan**
- **^{18}F -fluoride PET/CT**
- **PSMA PET/CT**
- PSA <20 ng/ml? (1%-ban csontmetasztázis) ALP emelkedés, csontfájdalom
- **CT solid lágyrész metasztázis kimutatásra**
- **(MRTG)**

PROSTATA BIOPSZIA

- Örökzöld téma
- Tonnányi irodalom
- Hogyan?
- Mikor?
- Mennyit?
- Honnan?

„Prostate biopsy: Whoom, how and when?” Djavan

MIKOR?

- **Abnormális tapintási lelet**
- **PSA emelkedett** **Kiegészítésekkel**
- **TRUS kóros** **?**

HOGYAN?

- ~~Nyílt feltárásos mintavétel~~
- ~~TUR-biopszia~~
- ~~Finom tű aspiráció~~
- ~~Digitális vezérléssel transrectális biopszia~~
- ~~Digitális vezérléssel perineális biopszia~~
- UH vezérelt perineális biopszia ?
- TRUS vezérelt transrectális biopszia
  - lézió direkt biopszia ?
  - random biopszia

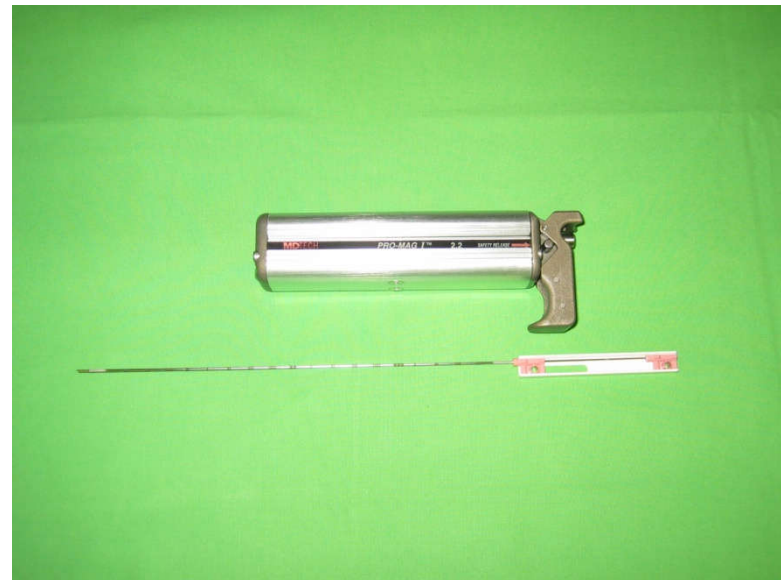
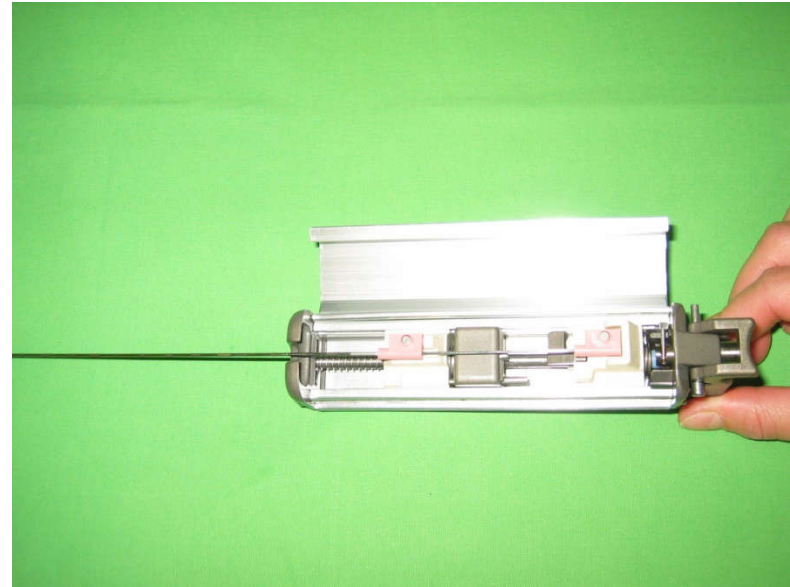
HOGYAN?

Hodge 1989

**Ultrasound guided transrectal
core biopsies of the palpably
abnormal prostate J. Urol. 1989,
142**

53% benefit!

**Random systematic versus
directed ultrasound guided
transrectal core biopsies of the
prostate J. Urol. 1989, 142**
9% benefit!

PROSTATATA BIOPSZIA

- **Mikor?**

RDV+, PSA $\geq$ 2,5ng/ml, F/T PSA ratio $\leq$ 20%, PSA velocitás $\geq$ 0,6 ng/ml/év, terápiás előny van a diagnózisból

- **Hogyan?**

TRUS vezérléssel random biopszia (immunkompromitált, anus prae → transperineálisan)

- **Mennyit?**

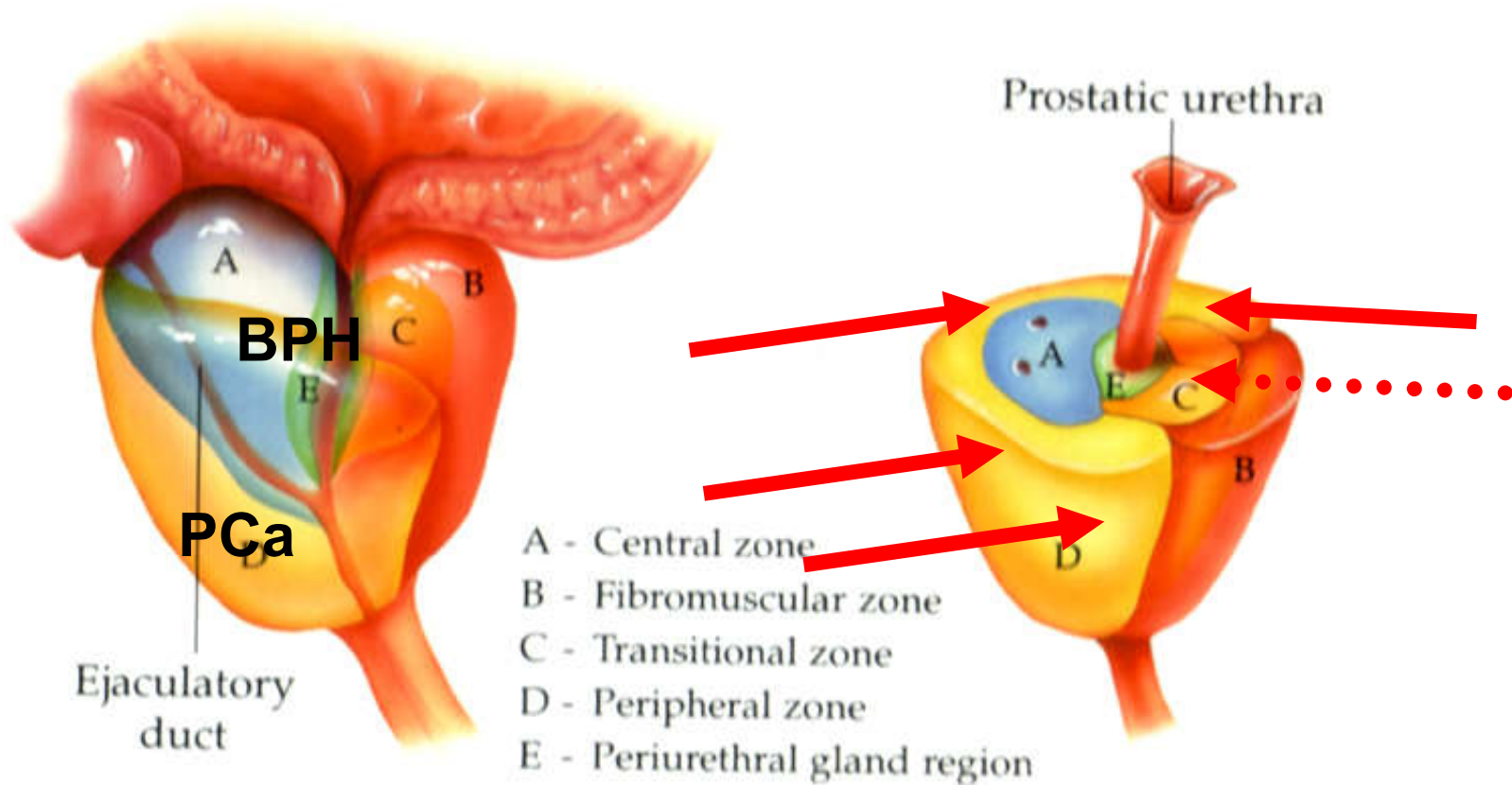
10-12 minta (Magas életkor, magas PSA-val, T3-4 6, extrem kicsi prostata 8, extrem nagy 14)

- **Honnan?**

A PZ-ból, a TZ zóna célzott biopsziája csak többszöri negatív PZ biopszia után, minnél jobban laterálra kihelyezve (more laterally placed biopsy)

McNeal-séma

Zones of the Prostate

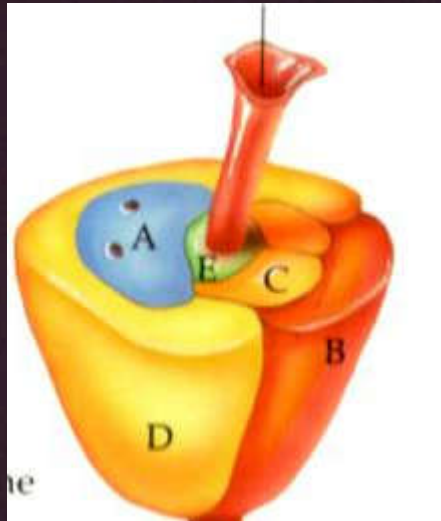

ZONÁLIS ANATÓMIA

'06/10/12
05:19:20

BG: 59 HG: -21 FG: 0.0
DYH: 2 ENH: 2/2 SCC: 1

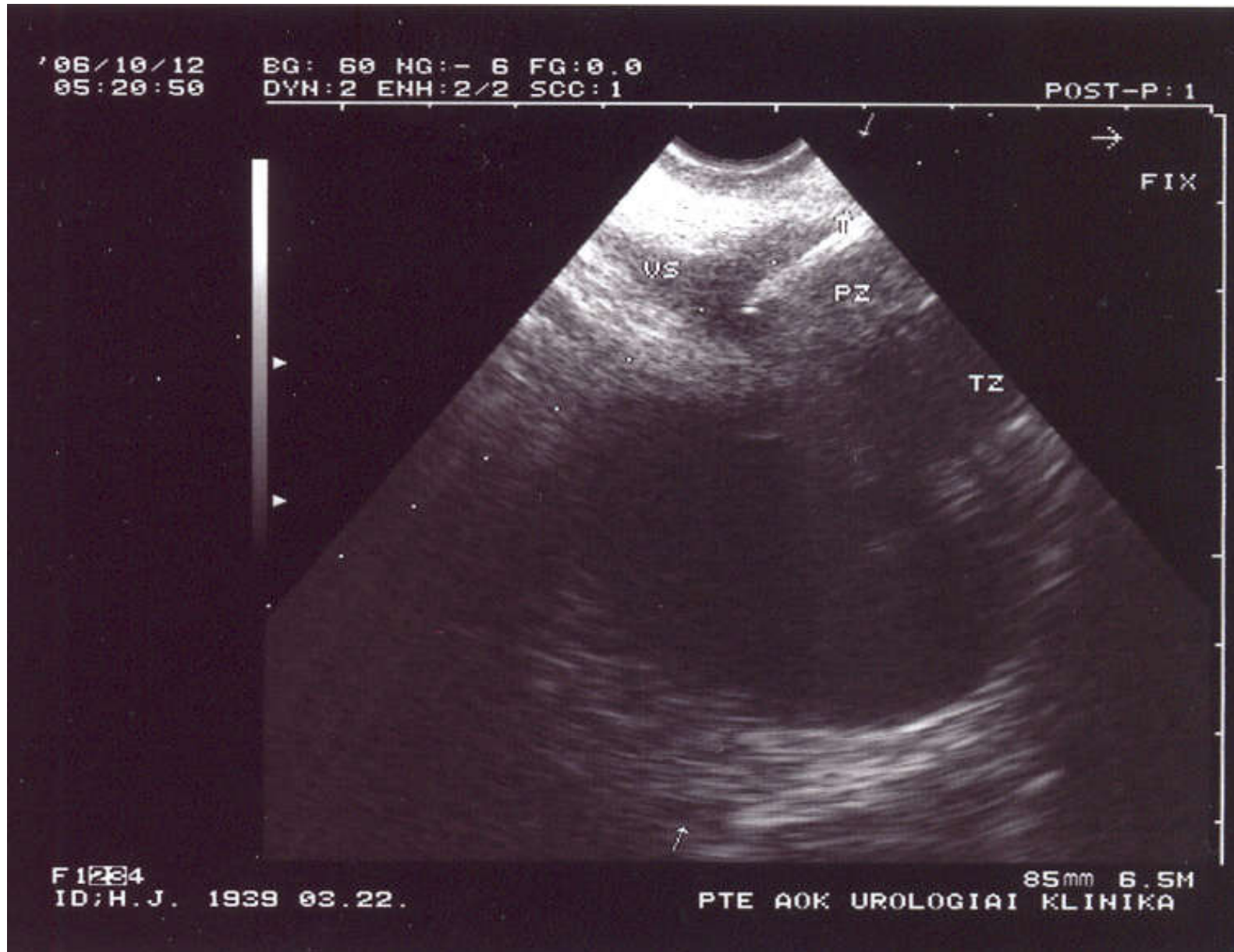
POST-P: 1

F 1234
ID: H.J. 1939 03.22.

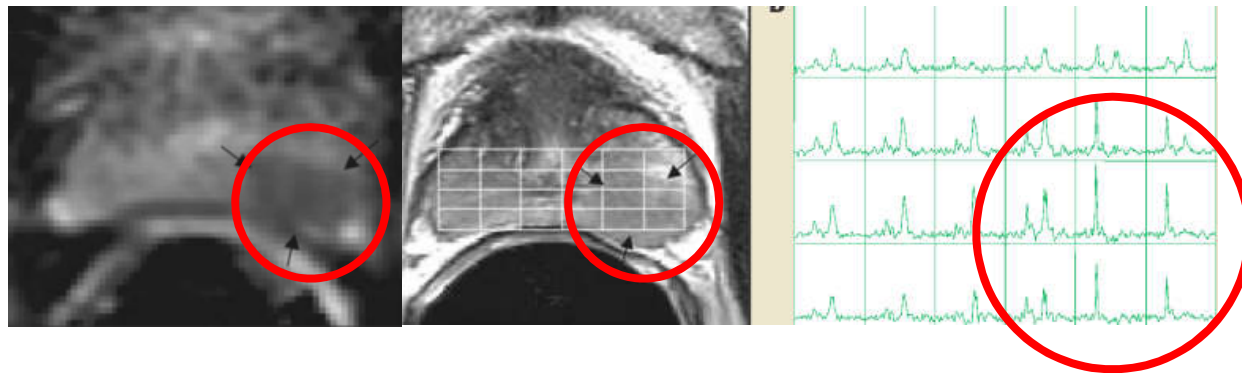
85mm 6.5M
PTE AOK UROLOGIAI KLINIKA

BAZÁLIS TERÜLET BIOPPSZIÁJA

MR vezérelt biopszia

- Multiparametrikus E-MRI
- Traditionalis TRUS vezérelt 10-12 core
- US és MRI leképezés fúziója „**E-MRI guided sono fused biopsy**”
- Negatív biopszia után 40-50%os pozitivitás
- Prostatic evasiv anterior tumor **PEAT** fenomén!!!
- (*Brachyterápiás rács, perineális biopszia (TRUS-al is)*)

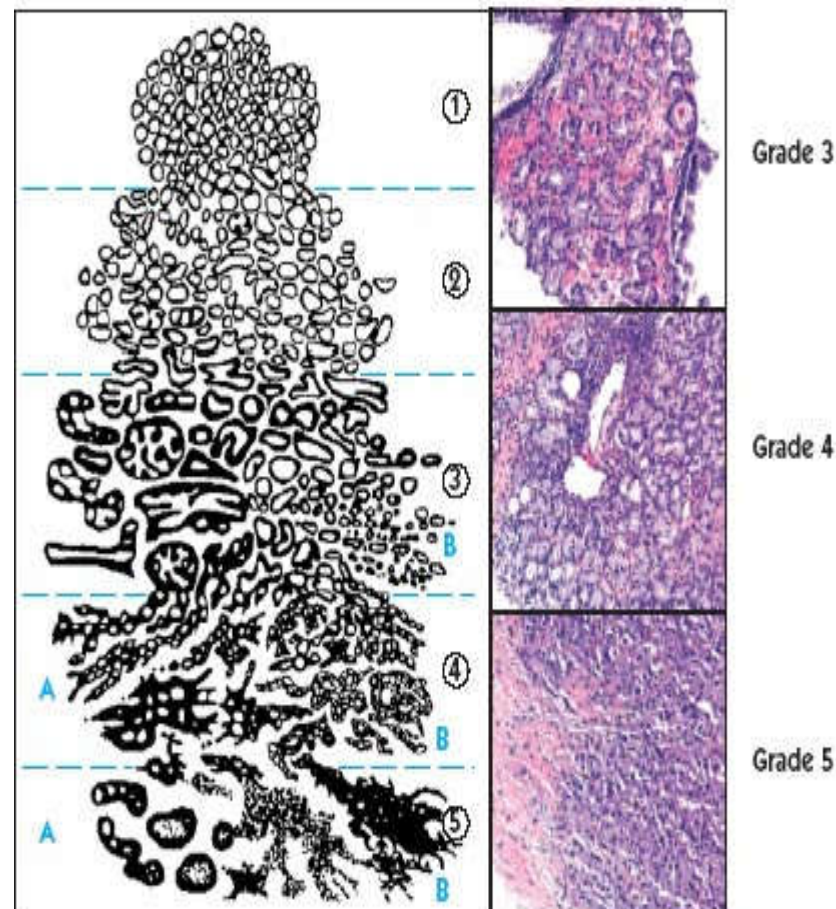

Histológia, Grading

- 95% Adenocarcinoma
- 5% Transitionalis cc.
- Neuroendocrin „small-cell” cc, sarcoma
- Grading: Gleason rendszer használjuk
  - Glandularis architecturán alapul
  - Két, legnagyobb terület értékét adja meg

FIGURE 1. Gleason Grading System Diagram

Gleason score	ISUP grade
2-6	1
7 (3+4)	2
7 (4+3)	3
8 (4+4 or 3+5 or 5+3)	4
9-10	5

Staging, TNM

- **T1 Incidentális prostata carcinoma**

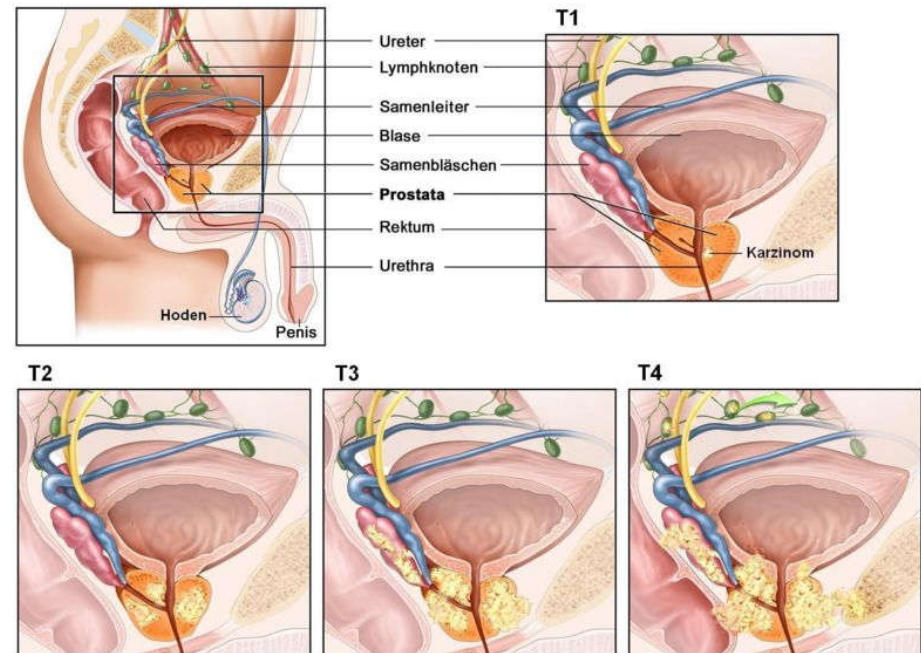
1a:< 5%, 1b:>5%, 1c:biopszia

- **T2 Szervre lokalizált folyamat**

2a: egy lebeny egy része, 2b: lebeny egésze, 2c: mk lebeny

- **T3, T4 Lokálisan előrehaladt folyamat**

3a: extracapsularis terjedés (ECE),
3b: vesicula érintettég (VSI), 4:
környező szerv érintettség

National Cancer Institute

Staging, TNM

- **N: Generalizált folyamat**

0: nincs reg.met., 1: reg. nycs.met.

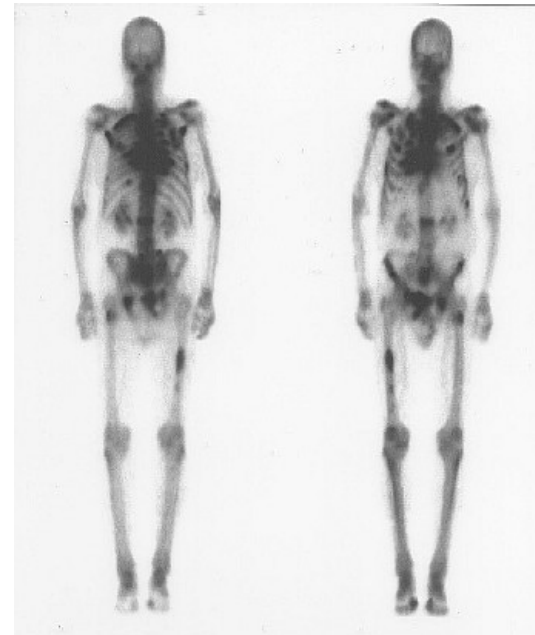
- **M: Generalizált folyamat**

0: nincs távoli érintettség, 1: van távoli érintettség

1a: extrareg. Nycs

1b: csont

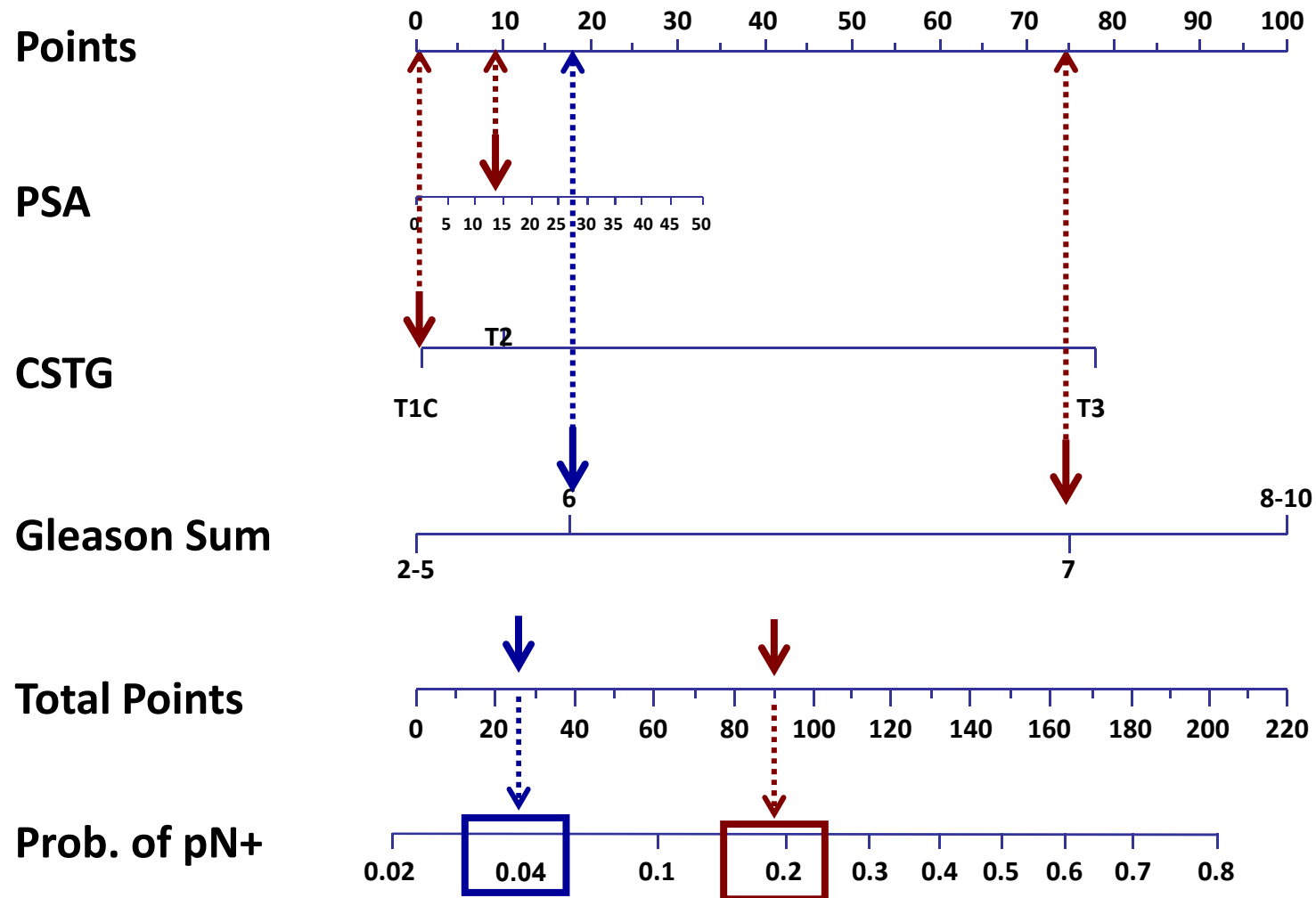
1c: más távoli szerv

Partin táblázat

PSA range (ng/mL)	Pathologic Stage	Biopsy Gleason Score			
		5-6	3 + 4 = 7	4 + 3 = 7	8-10
cT1 folyamat, nem tapintható					
0-2.5	Organ confined (n = 226)	93 (91-95)	82 (76-87)	73 (64-80)	77 (65-85)
	Extraprostatic extension (n = 19)	6 (5-8)	14 (10-18)	20 (14-28)	16 (11-24)
	Seminal vesicle (+) (n = 1)	0 (0-1)	2 (0-5)	2 (0-5)	3 (0-8)
	Lymph node (+) (n = 3)	0 (0-1)	2 (0-6)	4 (1-12)	3 (1-12)
2.6-4.0	Organ confined (n = 619)	88 (86-90)	72 (67-76)	61 (54-68)	66 (57-74)
	Extraprostatic extension (n = 92)	11 (10-13)	23 (19-27)	33 (27-39)	26 (19-34)
	Seminal vesicle (+) (n = 8)	1 (0-1)	4 (2-7)	5 (2-8)	7 (3-13)
	Lymph node (+) (n = 1)	0 (0-0)	1 (0-1)	1 (0-3)	1 (0-3)
4.1-6.0	Organ confined (n = 1266)	83 (81-85)	63 (59-67)	51 (45-56)	55 (46-64)
	Extraprostatic extension (n = 297)	16 (14-17)	30 (26-33)	40 (34-45)	32 (25-40)
	Seminal vesicle (+) (n = 37)	1 (1-1)	6 (4-8)	7 (4-10)	10 (6-15)
	Lymph node (+) (n = 12)	0 (0-0)	2 (1-3)	3 (1-6)	3 (1-6)
6.1-10.0	Organ confined (n = 989)	81 (79-83)	59 (54-64)	47 (41-53)	51 (41-59)
	Extraprostatic extension (n = 281)	18 (16-19)	32 (27-36)	42 (36-47)	34 (26-42)
	Seminal vesicle (+) (n = 36)	1 (1-2)	8 (6-11)	8 (5-12)	12 (8-19)
	Lymph node (+) (n = 5)	0 (0-0)	1 (1-3)	3 (1-5)	3 (1-5)
>10.0	Organ confined (n = 324)	70 (66-74)	42 (37-48)	30 (25-36)	34 (26-42)
	Extraprostatic extension (n = 165)	27 (23-30)	40 (35-45)	48 (40-55)	39 (31-48)
	Seminal vesicle (+) (n = 25)	2 (2-3)	12 (8-16)	11 (7-17)	17 (10-25)
	Lymph node (+) (n = 13)	1 (0-1)	6 (3-9)	10 (5-17)	9 (4-17)

Briganti táblázat

Kezelés (kuratív)

Therapy with curative intent

- **Lokalizált**

- Active monitoring, Watchful Waiting (Sy. Driven thx)
- Radicalis prostatectomia +/- lymphadenectomy
- Radioterápia (EBRT, Brachyt.) +/- hormondepriváció
- (Alternatív kezelések (cryosurgery, HIFU, RITA))

- **Rizikó adaptáltan!!!!** (PSA, Gleason, klinikai stádium, (életkilátás))

- Alacsony
- Közepes
- Magas

Low-risk	Intermediate-risk	High-risk
PSA $\leq$ 10 ng/mL and GS $<$ 7 (ISUP grade 1) and cT1-2a	PSA 10-20 ng/mL or GS 7 (ISUP grade 2/3) or cT2b	PSA $>$ 20 ng/mL or GS $>$ 7 (ISUP grade 4/5) or cT2c
Localised		

Kezelés (**kuratív**)

Therapy with curative intent

- **Lokálisan előrehaladt folyamat (T3)**
  - Radicalis prostatectomia +kiterjesztett kismedencei lymphadenectomy (multimodalitás terápia része is lehet)
  - Radioterápia+konkomittáló hormondepriváció (3 év)

Active monitoring

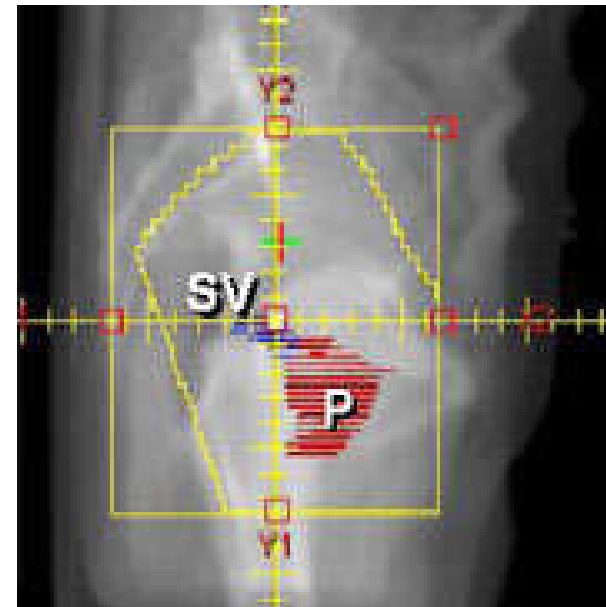
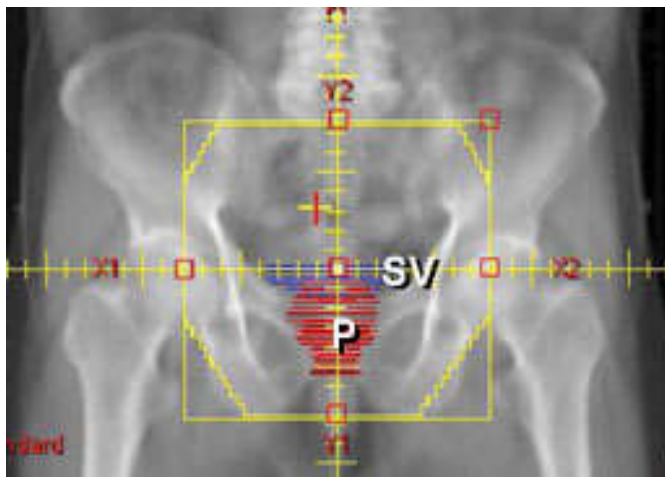
- **Szoros observáció (PSA, MR, biopszia)**
- **Alacsony kockázatú betegség**
- **Közepes kockázatú (csak ISUP 2!)
betegség, életkilátás 10 év alatti**
- *WW (tünetvezérelt kezelés bármely
stádium, rossz életkilátás)*

Radioterápia

EBRT

- Rizikó adaptáltan
- 3 D konformális tervezés
- Minimum 72 Gy összdózis (74-81 Gy)
- Neoadjuváns, vagy adjuváns hormonkezeléssel*
- Sebészi kezelés után*

Radioterápia

Brachyterápia

- LDR, HDR (afterload) terápia
- T1-2a, Gleason score ≤ 7 , PSA ≤ 10 ng/ml, prostata ≤ 50 ml

Radioterápia

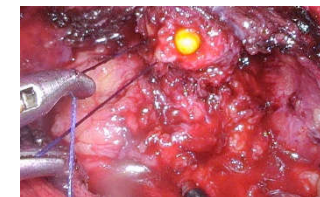
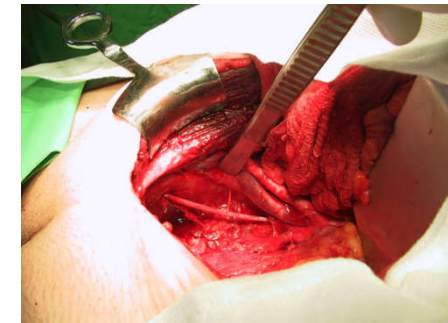
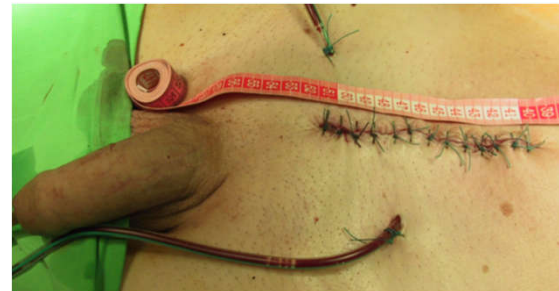
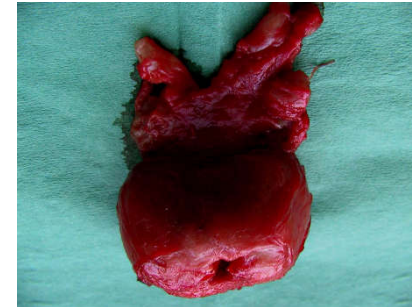
Szövődmények

- GU toxicitás (60% $\geq$ Grade2)
Cystitis, inkontinencia, hematuria, strictura
- GI toxicitás (37% $\geq$ Grade2)
Proctitis, hasmenés, bélszűkület
- Alsó végtag ödéma 6 %
- ED 10-12%

Radikális prostatectomia

- Prostata, ondóhólyagok eltávolítása
- T1-T2c, T3
- (*Oligometasztatikus folyamatok*)
- Kismedencei kiterjesztett lymphadenectomia*
- Idegkimézés*
- **Retropubikus**
- **Laparoszkópos**
- Robot asszisztált

Radikális prostatectomia

Szövődmények

- Enyhe inkontinencia: 4-50%
- Súlyos inkontinencia: 0-15%
- ED: 29-100%
- Strictura, hólyagnyak sclerosis: 2,5- 17%
- Transzfúziót igénylő vérzés: 1-11%
- Mortalitás:0-2,1%

Kezelés, generalizált folyamat palliatív

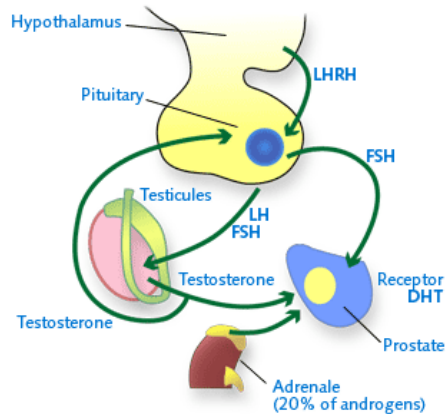
Treatment with palliative intent

- Androgén deprivációs terápia (ADT)
- Kemoterápia
- CYP17 gátlás, abiraterone
- Bisphosphonat
- Supportív kezelés
- Fájdalomcsillapítás

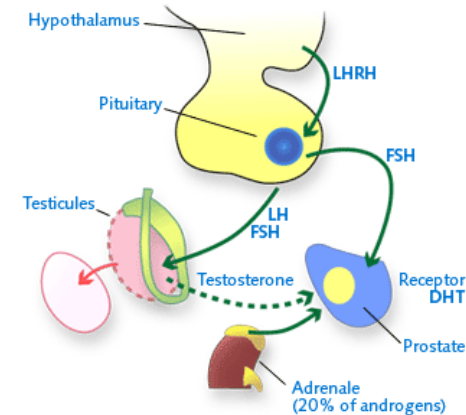
Hormonterápia

Androgén depriváció

Hormone regulation of prostate

Surgical castration

- Huggins, Hodges, Scott 1941: androgén szupresszió → Nobel díj

Androgén deprováció terápia

- Orchidectomy
- **LHRH agonisták**

Buserelin, goserelin, leuprorelin, triptorelin. LHRH receptor stimulálás → LH, FSH ↑ → tesztoszteron ↑ (flare up) → LHRH downreguláció

- **LHRH antagonisták**
- **Antiandrogének**

Cyproteron acetat (steroid), nilutamid, flutamid, bicalutamid.
Kompetitív antagonistái a tesztoszteronnak és a DHT-nak

ADT

- Neoadjuváns (irradiáció)
- Adjuváns (kuratív beavatkozás hibája esetén)
- Monoterépia
- Kombináció (totalis androgen blokád TAB, MAB, CAB)
- Intermittáló *

Kezelés

Kasztráció refrakter folyamat (CRPC)

- Biokémiai, vagy képalkotó progresszió esetén
  - *Docetaxel*
  - *Abiraterone*
  - *Enzalutamid*
  - *Ra-223*
  - Cabazitaxel
- Csontérintettség
  - Biszfoszfonát
  - denosumab

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!!